

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 29 maj 2020

Mål nr

Ö 3761-19

PARTER

Klagande

PF

Motpart

Justitiekanslern

Box 2308

103 17 Stockholm

SAKEN

Ersättning till målsägandebiträde

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts beslut i dom 2019-06-10 i mål B 1911-18

Dok.Id 177418

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstادمstolen.se	

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom på så sätt att PF ska få ersättning av allmänna medel med ytterligare 791 kr, varav 633 kr för tidspillan och 158 kr för mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

PF har yrkat att Högsta domstolen tillerkänner honom ersättning för 30 minuters tidspillan i hovrätten med 633 kr jämte mervärdesskatt.

Justitiekanslern har ansett att det inte skulle vara oskäligt att tillerkänna PF yrkad ersättning.

Högsta domstolen har hämtat in ett yttrande från Sveriges Advokatsamfund.

SKÄL

Bakgrund

1. PF har sitt kontor i Örebro. Vid en huvudförhandling i Göta hovrätt närvarade han som målsägandebiträde via videolänk från Åklagarkammaren i Örebro.
2. PF yrkade ersättning för 30 minuters tidspillan för promenad tur och retur från sitt kontor till åklagarkammaren. Hovrätten har, med hänvisning till avgörandet RH 2009:85, avslagit begäran om ersättning för tidspillan. I det rättsfallet ansågs ett målsägandebiträde inte ha rätt till ersättning för tidspillan för en promenad, när alternativet att ta taxi inte hade berättigat till ersättning för tidspillan och kostnaden för taxiresan skulle ha understigit den begärda ersättningen för tidspillan.

Frågan i målet

3. Frågan i målet är under vilka förutsättningar ett målsägandebitråde har rätt till ersättning för tidsspillan avseende transport – i detta fall promenad – vid inställelse till förhandling vid domstol.

Rättslig reglering

4. Av 5 § lagen (1988:609) om målsägandebitråde framgår att målsägandebiträdet har rätt till ersättning i enlighet med vad som gäller för biträde vid rättshjälp enligt 27 § rättshjälplagen (1996:1619).

5. Enligt 27 § första stycket rättshjälplagen har ett rättshjälpsbiträde rätt till skälig ersättning för bl.a. tidsspillan som uppdraget har krävt. I paragrafens femte stycke anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om bl.a. beräkningen av ersättningen för tidsspillan. Enligt 19 § rättshjälpsförordningen (1997:404), jämförd med 3 § förordningen (1997:408) om målsägandebitråde, fastställer Domstolsverket hur tidsspillan ska beräknas. De i målet tillämpliga föreskrifterna från Domstolsverket finns i DVFS 2018:8. I 2 § i dessa föreskrifter anges att med tidsspillan avses tid då produktivt arbete med något uppdrag inte kan utföras, trots att den ersättningsberättigades arbetstid tas i anspråk.

Målsägandebiträdets val av sätt att transportera sig bör som utgångspunkt godtas

6. Det får från fall till fall avgöras vad som utgör ersättningsgill tidsspillan vid utförandet av målsägandebiträdets uppdrag. Restid utgör ett typfall av tidsspillan.

7. När den s.k. brottmålstaxan inte tillämpas ersätts normalt tidsspillan om den inte anses obetydlig. Av rättsfallet NJA 2004 s. 549 framgår, när det gäller offentlig försvarare, att sammanlagd tidsspillan i en och samma instans måste

uppgå till minst 20 minuter för att inte anses obetydlig. Sammanlagd tidsspillan som uppnår gränsen är då ersättningsgill i sin helhet. Tidsspillan ska dock inte ersättas om tidsåtgången vid något av tillfällena är så obetydlig att den inte ska räknas in. Högsta domstolen ansåg i det fallet att tidsspillan avseende en resa som tur och retur tagit 15 minuter i anspråk inte skulle anses obetydlig. Vid beräkning av tidsspillan måste också beaktas att det är rimligt att ett biträde anländer till förhandlingslokalen med viss marginal innan förhandlingen börjar (se HFD 2011 ref. 41).

8. Ett målsägandebiträde har vid utförandet av sitt uppdrag ett ansvar för att ta till vara de möjligheter som finns att begränsa kostnaderna för det allmänna (se NJA 1985 s. 91 I och II). I detta ligger bl.a. att ett målsägandebiträde är skyldigt att i möjligaste mån välja det sätt att transportera sig som sammanlagt ger upphov till lägst kostnader. Vilket alternativ som är mest kostnadseffektivt beror på omständigheterna i det enskilda fallet, såsom tidpunkt på dygnet för resan eller trafiksituationen.

9. Utifrån det sagda ska ett målsägandebiträde i varje enskilt fall göra en bedömning av vilket sätt att transportera sig som är lämpligast. Även om det ankommer på domstolen att pröva ersättningens skälighet, finns det i normalfallet anledning för domstolen att utgå från att målsägandebiträdets bedömning av lämpligt transportsätt haft fog för sig. I dessa fall behöver domstolen därför inte göra egna bedömningar av kostnaderna för alternativa transportsätt. Endast om det finns oklarheter kring det valda sättet att transportera sig eller om detta tydligt framstår som mer kostsamt för det allmänna än andra jämförbara alternativ, bör valet ifrågasättas av domstolen.

Bedömningen i detta fall

10. PF har begärt ersättning för 30 minuters tidsspillan för promenad tur och retur från sitt kontor i samband med huvudförhandlingen i hovrätten. Det

finns inte anledning att ifrågasätta hans val av sätt att transportera sig. PF har därför rätt till begärd ersättning för tidspillan.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Ann-Christine Lindeblad, Johnny Herre, Svante O. Johansson och Johan Danelius (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Evelina Säfwe